

П.М. Петровський,
к.філос.н., доц., докторант ЛРІДУ НАДУ

ПАРАДИГМА ЯК МОДЕЛЬ ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН

Розглянуто зміст парадигми як методологічної моделі наукового дослідження та можливості її застосування до аналізу суспільно-владних відносин. Розкрито основні категорії парадигмального аналізу, що дозволяє відтворити об'єктивні та суб'єктивні аспекти взаємодії всіх суб'єктів суспільства, а також узгодити гносеологічні, аксіологічні та практичні складові сучасних трансформаційних змін.

Ключові слова: суспільно-владні відносини, парадигма, парадигмальний аналіз, гуманітарна парадигма.

Теперішній перехідний стан розвитку українського суспільства, незавершеність процесу формування інститутів влади, напруженість політичних стосунків, неоднозначність демократичного розвитку вимагає всебічного аналізу нашої складної трансформаційної дійсності, її джерел, чинників, тенденцій. Важливим є і визначення концептуальних підвалин державної політики, її стратегічних орієнтирів, а також можливості застосування різних методологічних підходів. Це викликано сучасним постмодерним станом науки, коли зникло монопольне право однієї науки на істину, а остання розглядається як система взаємодатних положень (когнітивних моделей), що розкривають стохастичний суспільний процес і ставлення до нього різних суб'єктів [15]. У цьому контексті виправданим виглядає і звернення до революційних подій 2004 р., які продемонстрували можливість громади впливати на владу і демократичний імпульс яких, водночас, не отримав належного категоріального й системного осмислення та не став основою реалізації державної політики. Актуальним тому є дослідження і визначення основних суспільно-владних відносин сучасної України в категоріях парадигми як постмодерної методологічної моделі пізнання й діяльності.

Поняття парадигми набуло вельми широкого використання в теорії природничих наук завдяки акцентуванню уваги на таких важливих аспектах методології, як її підтвердження досвідом, концептуальна визначеність, логічна

послідовність і визнання більшістю учасників певного процесу [8]. Таке розуміння дозволило поширити парадигму на соціальну і гуманітарну сфери пізнання. Для прикладу, поняття “парадигма” набуло сталого використання у філософії [7], політології [9; 3] та психології [16]. Воно застосовується для аналізу змін соціальних установок у маркетингу і менеджменті [10, с. 90]. Парадигма як загальне бачення, що поділяється членами певної спільноти на рівні “глибинної структури базових цінностей та переконань”, визначає якість основних суспільних відносин, і їхня зміна приводить до суттєвих соціальних трансформацій [12, с. 209]. Понад те, поняття парадигми використовується для дослідження державно-управлінських процесів як методологічна модель впливу на соціальний розвиток [1, с. 243; 10]. Проте парадигмальний підхід не став системною методологією дослідження суспільно-владних відносин, не набув належного застосування у практиці публічного врядування. Тим самим до невирішеної раніше частини загальної проблеми слід віднести застосування можливостей парадигми як методологічної моделі дослідження суспільно-владних відносин, розкриття їхнього змісту, існуючих суперечностей та їхньої відповідності сучасній парадигмі розвитку.

З урахуванням сказаного, мету цієї статті може бути сформульовано як розкриття змісту сучасних українських суспільно-владних відносин через призму вимог парадигмального аналізу. Досягнення цієї мети можливе шляхом виконання таких завдань:

- визначити основні характеристики парадигми як методологічної моделі аналізу;
- за допомогою парадигми класифікувати основні тенденції суспільно-владних відносин;
- розкрити важливість практичної реалізації гуманітарної парадигми для сучасного розвитку українського суспільства.

Суспільно-владні відносини як предмет наукового дослідження характеризуються складністю і багатоплановістю, органічним поєднанням об’єктивних і суб’єктивних чинників, спонтанних і мобілізаційних тенденцій тощо. Адекватне теоретичне відтворення всіх вказаних характеристик і самої

суті цих відносин можливе лише на шляху застосування сучасної методології пізнання, що сформована в умовах посткласичної тенденції розвитку науки, має складний інструментарій дослідження і кристалізувалася в різноманітних формах відтворення динамічної дійсності. Предметним змістом останніх як когнітивних моделей соціальної реальності в державному управлінні “є уявлення щодо цілей, ресурсів та результатів політики, соціальних ситуацій та станів, позицій суб’єктів політичного процесу, практик управління та реалізації програм і проектів” [15, с. 45]. Варто також підкреслити, що “жодна теорія чи модель не є адекватною для пояснення усієї складності вироблення і здійснення публічної політики в сучасній державі. Аналітик має погодитись із плюралістичною природою дослідження з точки зору як міждисциплінарної якості досліджень, так і необхідності герменевтичної толерантності до різноманіття [13, с. 81]. З урахуванням вказаних застережень, нами проводиться думка, що однією зі змістовних і продуктивних для розуміння суспільно-владних відносин гносеологічних моделей є парадигма.

Термін “парадигма” має давню традицію, сягає корінням античності і означає, насамперед, приклад або зразок для наслідування. На сьогодні, під парадигмою розуміють загальну для певної наукової спільноти методологічну модель пізнання або, за словами Т. Куна, “визнані всіма науковими досягнення, які впродовж певного часу дають науковому товариству модель постановки проблем та їх вирішення” [8, с. 11]. У цьому контексті, розвиток науки як усе більш глибоке пізнання істини здійснюється за допомогою загальноприйнятої парадигми, тобто практикованих форм, методів і способів дослідження дійсності. Тим самим парадигма поєднує в собі теорію і методологію, є теорією спрямованою на подальший приріст знання та його практичне застосування.

У сучасній науковій літературі існує значна кількість інших визначень парадигми, що прагнуть узгодити її зміст з іншими формами освоєння світу, зокрема такими, як світогляд [2, с. 4], концепція [14, с. 390], а також визначити її конкретний зміст за допомогою окремих характеристик – гуманістична [17], соціологічна [12, с. 183] тощо. Змістовно близькими до парадигми є такі

визначення як стиль творчості (у мистецтві) та спосіб управління (у менеджменті). В особистому житті її заміниками є “шлях самореалізації”, “життєва позиція”, “спосіб діяльності й самоствердження”. А на соціальному рівні образними доповненнями є “основне дзеркало соціуму”, “лоція часу”, “дорожня карта розвитку” тощо. Слід підкреслити, що кожне із зазначених визначень має раціональний момент і може бути корисним для пізнання свого предмета. Для нашого розуміння важливо зафіксувати той незаперечний факт, що за множиною вживань поняття «парадигма» стоїть формально-логічний зміст, який фіксує абстрактне значення методологічної моделі та такі типові її елементи як засаднича ідея чи концепція, мотив, мета та засоби (методи й ресурси) досягнення результату. Власне, кожна із вказаних категорій може виступати своєрідним індикатором ставлень соціальних суб’єктів до політичних змін, мірою їхньої інтегрованості у процес спільної діяльності тощо.

Сучасна посткласична парадигма дослідження суспільно-політичної сфери формувалася у протиставленні та запереченні об’єктивістської, природничо-наукової методології. Це протистояння зумовлене тим, що хоч остання і мала значні досягнення в дослідженні широкого спектра процесів – від природи до матеріальної складової суспільства, але втрачає свою продуктивну здатність у поясненні суб’єктивно детермінованих суспільно-управлінських процесів. У дещо трансформованому під впливом постмодерну вигляді, природничо-наукова парадигма зберігає своє значення, її методологічний потенціал широко застосовується і до аналізу суспільно-владних процесів та надає можливість розкрити об’єктивно необхідний зміст суспільного процесу. Проте ця об’єктивна, незалежна від свідомості суб’єкта інваріанта, набуває суто формального значення, зберігається в усіх історичних змінах, як, наприклад, визначальна роль розвитку продуктивних сил (К. Маркс). Власне, усі параметри соціально-економічного розвитку можна звести до кількісних показників, зафіксувати їхні об’єктивовані виміри. Але такий підхід нівелює суб’єктивний чинник, усю сукупність внутрішніх спонукальних сил зводить до їхніх об’єктивованих проявів або технологічних функцій.

На нашу думку, сучасна парадигма – це система знань і цінностей, що визначає пріоритети у виборі цілей та засобів їхніх досягнень, система цілісного осмислення пізнавальної та практичної діяльності. Варто підкреслити, що, за усталеним на сьогодні розумінням, парадигмальна модель стосується не тільки методології дослідження, але й методології практичного втілення здобутих знань, зокрема методології змін суспільно-владних відносин. Невід’ємною властивістю парадигми як методологічної моделі дослідження певної сфери дійсності є її співмірність цій сфері, можливість адекватно відтворити її сутнісні характеристики. Щодо суспільно-владних відносин варто, насамперед, зафіксувати їхню динамічну, інтерактивну, діяльнісну та цілепокладаючу сутність.

Отже, парадигма – це концептуально визначена модель методології діяльності. До її структурних елементів належать концепція, мотив, мета, метод, ресурс, засіб, спосіб дії. Кожен із цих елементів, так само, як і їхній зв’язок, потребує особливого розгляду, що неможливо зробити в рамках цієї статті. Проте обов’язково слід наголосити, що структура парадигми – це, насамперед, лінія методологічної детермінації (визначення через вказаний категоріальний ряд) процесу пізнання та практичної діяльності. Зрозуміло, що названі елементи лише фіксують необхідну логіку розвитку діяльності і в дійсності можуть набувати значної довільності у впливові на результат. Насамперед, слід відмітити, що застосування будь-якої методології здійснюється у чітко визначеній реальній ситуації. Так, ситуація може повністю впливати на учасника подій, змушуючи його адаптуватися до її вимог. Водночас, свідоме, доцільне ставлення суб’єкта змін характеризується опосередкованістю, визначенням своєї діяльності не заданою ситуацією, а власним «баченням», що береться за відправний пункт подальшої діяльності. Ситуативна сукупність обставин традиційно визначається як основа – об’єктивна, незалежна від суб’єкта умова його діяльності. Категорія “основи” включає у свій зміст також причину (чи їхню сукупність) і фіксує всю багатоманітність передумов певної діяльності. Її розуміння є початком самовизначення суб’єкта, формування власних концептуальних засад, що

виконують функцію змістовної канви та суб'єктивної спонуки його активності. Самовизначення суб'єкта суспільно-владних відносин здійснюється через співставлення й узгодження різних проєкцій, що може бути зафіксовано як поєднання дійсного і бажаного, необхідного і належного, або ж як надмірна абсолютизація окремих характеристик. А результатом буде специфічний концепт – більш-менш усвідомлене розуміння способу реагування на конкретику вимог ситуації, що в імпліцитній формі містить відповідь на питання «що робити?» і «як робити?». Важливим тут є перехід від основи до засади, що є визначенням власної для суб'єкта відправної точки діяльності. Така “концептна” визначеність свідомої діяльності фіксується в сучасній літературі як обов'язкова умова політичної практики і її врахування необхідне для когнітивної реконструкції соціальної трансформації [6, с. 87].

Варто також підкреслити, що методологія дослідження відрізняється від методології здійснення своєю зорієнтованістю на отримання глибокого наукового розуміння (теорії), яке, попри всю розмитість і багатоплановість суспільно-управлінської сфери, повинно адекватно відтворювати стан речей, що існує. Тим самим пізнання формує об'єктивну основу практичної (і управлінської в тому числі) діяльності, виконує функцію об'єктивації – співмірності бачень і прагнень суб'єкта змін із реально існуючими передумовами.

Варто додати, що вихідне теоретичне відношення – це апіорний зв'язок трансцендентального суб'єкта із непізнаним об'єктом. Але реальний процес пізнання складних соціально-політичних об'єктів здійснюється не з «чистого аркуша», «потойбічний» щодо об'єкта суб'єкт розпочинає своє дослідження не на пустому місці. Цей процес опосередкований попереднім досвідом пізнання і діяльності як у відповідній частковій галузі діяльності, так і на загальнокультурному рівні. Окремою формою такого опосередкування є парадигма, особливість якої слід бачити в цілісному відтворенні методологічних підходів та їхньому узгодженні на інтерсуб'єктивному рівні. Зорієнтованість на діяльність і її результативність виводить парадигму із суто теоретичного ставлення до світу – якщо останнє є «незацікавлений практично

погляд на світ» [4, с. 456], то «практичний інтерес» парадигми полягає в оптимізації діяльності суб'єкта. Це завдання вирішується шляхом виконання таких функцій, як об'єктивуюча, уніфікуюча, концептуалізуюча та індивідуалізуюча. Об'єктивуючу функцію парадигми може бути коротко розкрито як необхідність співвіднесення всіх здійснюваних у нашій свідомості «бачень» із тим, що існує поза і незалежно від свідомості, як встановлення їхньої адекватності своєму предмету. Щодо специфіки парадигми аналізу суспільно-владних відносин, варто додати, що її об'єктивуюча функція – це процес встановлення легітимності впроваджуваних ідей, або їхньої інтерсуб'єктивної об'єктивності – прийнятності пропонованих змін багатьма учасниками суспільної взаємодії. Із цієї функції випливає важлива методологічна вимога щодо аналізу суспільно-владних відносин: необхідність співставлення пропонованих для суспільства ідей, програм із об'єктивним станом його розвитку та ставленням до них основної частини населення.

Уніфікуюча функція парадигми може бути зведена до раціонально-логічного осмислення процесу трансформацій та постулювання внаслідок цього стандартів дій і планових результатів, індикаторів змін та розвитку. Ця функція демонструє раціонально визначену ідентичність суспільства, що, суттєво відрізняючись від абсолютної єдності релігійного чи ідеологічного гатунку і попри свою відносність, формує умови порозуміння різних учасників суспільно-владних процесів. На державно-управлінському рівні раціонально-уніфікуюча функція парадигми з необхідністю переростає у свідоме визначення засад пропонованих змін, їхнє осмислення в контексті пріоритетних мотивів і можливих особистісних сенсів, а також реалізується як вектор мобілізаційного впливу влади на громадськість, і навпаки, як вплив об'єднаної своїми інтересами громади на владні рішення. Тим самим здійснюється концептуалізація діяльності – визначення її принципів засад і внутрішніх спонук активності, що на вказаному рівні об'єктивується у вигляді програм, планів, проектів тощо. На особистому рівні концептуалізація має редукований характер, виявляється як визначення особистісних мотивів діяльності та досить часто зводиться до випадково вибраних мотивів, настанов чи прагнень.

Індивідуалізуюча функція парадигми – це можливість значної довільності вибору і практичного втілення окремим учасником своїх «бачень», що не виходять за формат певної парадигми. Тут варто зауважити, що кожна парадигма встановлює свої межі свободи, надає вужчий чи ширший простір для діяльності суб'єктів її ствердження.

Поєднанням зазначених функцій досягається відтворення сутнісних властивостей складних соціально-владних відносин, їхньої об'єктивно-суб'єктивної природи тощо. Парадигмальна модель дослідження для забезпечення науковості своїх висновків має відповідати таким критеріям як об'єктивність, системність, конкретність та суб'єктність – урахування активної участі різних суб'єктів (окремих політиків, політичних сил і владних інституцій, громадськості в цілому і окремих її представників) та особливостей їхніх внутрішніх спонук.

Сучасний стан українських суспільно-владних відносин характеризується, насамперед, як трансформаційний, коли здійснюється їхня зміна в напрямку відповідності до сучасних цивілізаційних вимог. На практиці це означає, що в соціокультурному просторі нашої пострадянської дійсності зберігаються і продовжують впливати залишки вчорашніх світоглядно-методологічних підходів. Відбувається змагання двох світів (вчорашнього і завтрашнього), конкуренція двох систем знань, цінностей і методів їхнього впровадження. Це змагання пронизує різні сфери життєдіяльності, набуває різних (відкритих і скритих) форм прояву і є потужним чинником розвитку. Важливою функцією науки є адекватне визначення змісту дійових у нашому суспільно-політичному просторі парадигм, встановлення індикаторів їхньої відмінності та пунктів протистояння.

Як правило, сучасна парадигма діяльності чинної української влади визначається як демократична, проте в такому разі акцент зміщується в напрямку політичної складової соціального розвитку, що не зовсім відповідає основній тенденції сучасних цивілізаційних змін і не повністю характеризує суспільно-владні відносини, а на практиці набуває позірних форм. Тобто відсутність глибинних традицій демократії, неоднозначність індикативних

ознак справжньої демократії досить часто проявляється у визнанні її редукованих форм за автентичні, у прийнятті прикритих проявів автократії й тоталітаризму за демократизм. Тому, на нашу думку, важливим є визначення сучасної парадигми зміни суспільно-владних відносин як гуманітарної, з орієнтацією на науково обґрунтоване забезпечення розвитку особи та її творчої діяльності. До характерних рис такої парадигми на державному рівні відносяться верховенство прав і свобод людини, ринкові механізми конкуренції, публічна відкритість влади, громадянське суспільство і соціальний капітал, толерантне і нелінійне мислення тощо. Якраз така парадигма властива сучасному цивілізованому суспільству, поділяється більшістю його громадян і є ментально-психологічною основою сталого розвитку. У більш розгорнутому варіанті гуманітарна парадигма включає в себе низку показників людського розвитку в економічній, соціально-політичній, культурній та духовній сферах, що широко використовуються на міжнародному рівні. Конкретні показники відмінностей двох парадигм формування суспільно-владних відносин, що представлені в нашому суспільстві на рівні державного управління і масового мислення надано в таблиці.

Таблиця

<i>№ з/п</i>	<i>Критерії відмінності</i>	<i>Тоталітарна парадигма</i>	<i>Гуманітарна (демократична) парадигма</i>
1	Пріоритетна цінність	Держава	Людина
2	Тип влади	Монократія (домінування суб'єкт-об'єктних відносин)	Полікратія (домінування суб'єкт-суб'єктних відносин)
3	Віддаленість влади від громади	Значна дистанція влади	Мала дистанція влади
4	Ідентичність громадянської думки	Тоталізуюча (поглинаюча) єдність	Єдність у відмінності
5	Тип державного інтересу	Диктатура інтересів більшості	Консенсус інтересів
6	Тип обґрунтування реформ	Політична (волевстановлена) доцільність	Комунікативна раціональність

7	Тип легітимного (що домінує) права	Позитивне право (санкціоноване державою)	Природне (невід’ємне від буття) право людини
8	Специфіка морально-психологічних зв’язків	Недовіра, страх, цинізм	Соціальний капітал – довіра, повага, оптимізм
9	Роль знання у соціальному розвитку	Знання – це сила і знання – це влада	Знання – це сила порозуміння
10	Статус істини	Монізм істини	Плюралізм істини
11	Стиль управління	Авторитарний	Демократичний
12	Панівний спосіб спілкування	Вертикально структурований	Горизонтально (на рівних) структурований
13	Роль особи у владі	Персоніфікація влади	Деперсоніфікація влади
14	Методи впливу на особу	Зараження, навіювання (сугестія), маніпулювання	Ідентифікація, рефлексія, емпатія, переконання
15	Основний критерій “владного” зростання особи	Пріоритетне використання партійного, патримоніального	Професіоналізм

Існування двох парадигм у соціокультурному просторі нашої пострадянської дійсності є доконечним фактом, що впливає із самої констатації транзитного стану суспільства. Варто також зазначити, що носіями кожної окремої парадигми можуть бути як представники влади, так і прості громадяни. За цієї умови державна політика повинна забезпечувати відносно мирне співіснування двох парадигм і забезпечувати умови поширення гуманітарної парадигми. Але це в ідеалі, а в дійсності політикум досить часто прагне стверджувати попередню практику авторитаризму і закріплення домінування влади над суспільством. Цікаве і варте уваги з наукової позиції застосування парадигмальних критеріїв до аналізу відомих подій 2004 р., що дає можливість глибше зрозуміти їхній драматизм, осмислити як протистояння двох взаємовиключних соціальних тенденцій. На нашу думку, Помаранчева революція – це відкритий конфлікт двох парадигм, що з боку учасників

революції може бути класифікований як прагнення ствердити цінності і методи гуманітарної парадигми.

На сьогодні, в умовах загострення політичної боротьби за владу, закономірно виникає питання: чи засвоєний демократичний урок Помаранчевої революції політичними лідерами України, чи готові вони впроваджувати гуманітарну парадигму розвитку суспільства? Швидше, це вже риторичне питання, заперечна відповідь на яке була вельми влучно передбачена Оксаною Забужко в обіцянці Юлії Тимошенко зробити «про це книгу», дану в останній день Помаранчевої революції. Знаковість цієї обіцянки полягає якраз у прагненні уніфікувати історію, знайти для неї єдине пояснення та нівелювати «індивідуальну неповторність» і багатоплановість історичної події [5, с. 122]. Тим самим гостро стоїть питання про те, як зберегти ще не повністю втрачений гуманітарний потенціал громадськості і перетворити його у відповідну парадигму державної політики.

Сучасні політичні колізії демонструють нездатність лідерів відмовитися від логіки революційної доцільності (ознака тоталітарної парадигми), врахувати новий демократичний потенціал інтеграції суспільства та перейти до реалізації гуманітарної парадигми розвитку.

Здійснений аналіз логічно веде до таких висновків. По-перше, парадигма як постмодерна модель пізнання дозволяє визначити об'єкт дослідження з точки зору типових форм реалізації практичних інтересів та пріоритетних цінностей, класифікувати дії суб'єктів суспільно-владних відносин як свідоме об'єднання на основі ідентичного розуміння вихідної соціальної реальності, спільного бачення концептуальних засад здійснюваних трансформацій та шляхів і засобів їхнього досягнення. По-друге, такі структурні елементи парадигми, як концепція, мотив, мета, метод, ресурс, засіб, спосіб дії, дозволяють глибше зрозуміти складний динамічний процес політичного трансформування суспільних відносин, виявити його тенденції та пріоритети розвитку. По-третє, розуміння української сучасності як протистояння тоталітарної й демократичної парадигм не вичерпує драматизму ситуації, а веде до утвердження більш глибокої та прогресивної гуманітарної парадигми, із

властивими їй пріоритетною цінністю людини, встановленням довіри між владою і громадськістю, ствердженням принципу служіння влади громадськості тощо.

Перспективи подальших досліджень проблеми застосування парадигми до дослідження суспільно-владних відносин слід бачити в аналізі нових інтеграційних чинників суспільства, у ствердженні владою гуманітарних цінностей і сучасних моделей управління.

Список використаних джерел

1. *Атаманчук Г.В.* Государственное управление (организационно-функциональные вопросы): Учеб. пособие. – М.: НПО “Экономика”, 2000. – 302.
2. *Гаджиев К.С.* Политическая философия / Отд. Экон. РАН. – М.: Экономика, 1999. – 606 с.
3. *Говлет М., Рамен М.* Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики. / Пер. з англ. О. Рябова. – Львів: Кальварія, 2004. – 264 с.
4. *Гуссерль Э.* Кризис европейского человечества и философии // Логические исследования. Картезианские размышления. – Минск: Харвест; М.: АСТ, 2000. – 752 с.
5. *Забужко О.* Let my people go: 15 текстів про українську революцію. – К.: Факт, 2005. – 232 с.
6. *Йонас Ганс.* Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Пер. з нім. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
7. *Крымский, С.Б.* Научное знание и принципы его трансформации. – К.: Наук. думка, 1974. – 203 с.
8. *Кун Т.* Структура научных революций / Пер. с англ. И.З. Налетова. – М.: Прогресс, 1975. – 278 с.
9. *Левенець Ю.* Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки і проблеми становлення та розвитку. – К.: СтилоС, 2001. – 585 с.
10. *Макиавелли, маркетинг и менеджмент.* – СПб.: Питер, 2004. – 272 с.
11. *Методологія державного управління: Словник-довідник / Уклад. В.Д. Бакуменко (кер. кол. авт.).* – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 196 с.
12. *Панарин А.С.* Философия политики: Учеб. пособие. – М.: Новая шк., 1996. – 424 с.
13. *Парсонс Вейн.* Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики / Пер. з англ. – К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2006. – 549 с.
14. *Пшевортський А.* Переходи к демократии // Философия политики: Хрестоматия. – К.: Знання України, 2003. – С. 389 – 406.
15. *Саламатов В.А.* Когнітивні моделі соціальної реальності в державному управлінні: сутність, можливості та механізми застосування: Монографія. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 212 с.
16. *Слободчиков В.И., Исаев Е.И.* Основы психологической антропологии. Психология человека: Введение в психологию субъективности. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
17. *Степаненко І.В.* Духовність у світі нової парадигми гуманізму: проблеми та наближення // Практична філософія. – К., 2001. – С. 257 – 261.

Petrovskiy P.M. Paradigm as research model of relations between society and governance.

Maintenance of paradigm as a methodological model of scientific research and possibility of its application to the analysis of relations between society and governance is considered. The basic categories of paradigm's analysis, which allow to reproduce objective and subjective aspects of cooperation constituents of modern transformation changes.

Key words: relations between society and governance, paradigm, paradigm's analysis, humanitarian paradigm.

***Петровский П.М.* Парадигма как модель исследования отношений между обществом и властью.**

Рассмотрено содержание парадигмы как методологической модели научного исследования и возможности ее применения к анализу отношений между обществом и властью. Обосновано положение о том, что содержание основных категорий парадигмы способно отобразить объективные и субъективные аспекты взаимодействия всех субъектов общества, а также согласовать гносеологические, аксиологические и практические составляющие современных трансформаций.

Ключевые слова: отношения между обществом и властью, парадигма, парадигматичный анализ, гуманитарная парадигма.